

AZ

Audit 1-meting maart 2014

Auditteam Voetbal en Veiligheid

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

AZ

Gemeente Alkmaar

Arrondissementsparket Noord-Holland

Politie eenheid Noord-Holland

Opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Marco Meesters

Alex Siemerink

Ayhan Akgul

© Rotterdam, juni 2014

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Over het Auditteam Voetbal en Veiligheid	4
1.2 De 1-meting	4
1.3 Visie op voetbalveiligheid	5
1.4 Leeswijzer	5
2. Aanbevelingen uit de 0-meting	6
2.1 Conclusie en aanbevelingen	6
2.2 Stappen van de vierhoek	7
3. Actuele situatie	9
3.1 Club en supporters	9
3.2 Infrastructuur	10
3.3 Organisatie en samenwerking	11
4. Conclusie en aanbevelingen	14
4.1 Ontwikkelingen: verbetering of niet?	14
4.2 Aanbevelingen	14
4.3 Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken	14
Bijlage: Verantwoording	16

1. Inleiding

1.1 Over het Auditteam voetbal en veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid bestaat sinds 2003. De hoofddoelstelling van het Auditteam is om concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Het Auditteam richt zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO).

In de afgelopen jaren heeft het Auditteam in 0-metingen, samen met de betrokken partijen, de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij bracht het Auditteam in kaart hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur rond het stadion zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Elke 0-meting mondde uit in een rapportage met conclusies over het huidige veiligheidsniveau en aandachtspunten of aanbevelingen ter verbetering hiervan.

Nu, circa vier jaar na de 0-meting, heeft het Auditteam een 1-meting uitgevoerd.

1.2 De 1-meting

De doelstellingen van de 1-metingen zijn:

- Bepalen in hoeverre de aanbevelingen die eerder in de 0-metingen zijn gedaan, zijn doorgevoerd en;
- Indien dit niet het geval is, in kaart brengen wat de reden hiervoor is;
- Bepalen in hoeverre de veiligheidsproblematiek verminderd is en of er andere problemen zijn ontstaan;
- Bezien of de vierhoek slimme oplossingen heeft gevonden voor veiligheidsproblemen rondom het voetbal die voor andere BVO's interessant kunnen zijn (veelbelovende praktijken) en;
- Bezien hoe recente landelijke beleidsveranderingen worden doorgevoerd, zoals het opstellen van een lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid.

De 1-metingen verlopen in vier stappen:

- Stap 1: Een schriftelijke reflectie van de driehoek en AZ op ontwikkelingen en acties sinds de 0-meting, op uitnodiging van het Auditteam.
- Stap 2: Een wedstrijdbezoek door het Auditteam met speciale aandacht voor de ontwikkelingen zoals benoemd in de reflectie van de vierhoek, aangevuld met een aantal interviews.
- Stap 3: Voorleggen van de bevindingen aan de driehoek en AZ.
- Stap 4: Opstellen van een eindrapport.

In de bijlage vindt u een overzicht van het wedstrijdbezoek, de respondenten en de geraadpleegde documentatie.

1.3 Visie op voetbalveiligheid

Sinds de ontwikkeling van het Beleidskader Voetbal en Veiligheid (mei 2011) is normalisatie de belangrijkste doelstelling van het voetbalveiligheidsbeleid. De veiligheidspartners, zowel lokaal als nationaal, streven ernaar van het voetbal weer een feest te maken, door enerzijds vertrouwen te geven aan goedwillende supporters en anderzijds hard op te treden tegen ordeverstoorers (high trust, high penalty). In de visie van het Auditteam betekent normaliseren dat de veiligheidspartners veiligheidsbeleid dienen te verbinden aan een meer op service gericht supportersbeleid. Dat vergt het opbouwen van vertrouwen tussen de vier geijkte partners en de supporters(verenigingen). Relatiebeheer, overleg met supporters en het honoreren van redelijke supporterswensen dienen te worden gecombineerd met streng optreden bij overtreding van gemaakte afspraken.

Vanuit dit perspectief voeren we de 1-metingen uit. In deze 1-metingen hanteert het Auditteam hetzelfde model als in de 0-metingen, waarin voetbalveiligheid een resultante is van drie factoren, te weten:

1. De kenmerken van supporters en hun relatie met de club (bijvoorbeeld groepen probleemsupporters en incidenten).
2. De fysieke infrastructuur in en rondom het stadion (bijvoorbeeld de staat van het stadion, het scheiden van supportersstromen, de kwaliteit van de uitvakken, de commandoruimte en de kwaliteit van de camera's).
3. De kwaliteit van de veiligheidsorganisatie van de BVO en de partners, het veiligheidsbeleid, de regierol en de samenwerking tussen de veiligheidspartners.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen uit de 0-meting. Ook beschrijven we welke stappen de vierhoek heeft genomen na de 0-meting.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de actuele situatie bij de BVO en beschrijven we welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de periode sinds de 0-meting. We doen dat aan de hand van de drie in de vorige paragraaf genoemde factoren van voetbalveiligheid.

In hoofdstuk 4 trekken we de conclusies uit de 1-meting en formuleren we aanbevelingen voor een verdere versterking van de veiligheidsaanpak rondom het betaalde voetbal bij AZ.

2. Aanbevelingen uit de 0-meting

In dit hoofdstuk geven we de conclusies en aanbevelingen die volgden uit de 0-meting weer.

2.1 Conclusies en aanbevelingen

In de 0-meting kwamen wij tot de volgende conclusies:

- De samenwerking tussen de gemeente, BVO, politie en OM is goed. Er zijn meerdere structurele overlegvormen en daarnaast zijn er korte onderlinge lijnen. De betrokken partijen kennen individueel en in onderlinge samenwerking een hoge mate van professionaliteit. De BVO is verantwoordelijk gemaakt voor het ordentelijk verloop van voetbalwedstrijden. De BVO vult deze verantwoordelijkheid professioneel in.
- Het bezoeken van wedstrijden van AZ is om diverse redenen zeer prettig. Ook supporters van bezoekende clubs worden netjes ontvangen. Het stadion en de stadionomgeving oogt open en vriendelijk. De faciliteiten zijn modern en op niveau.
- AZ kent een overwegend rustige aanhang. Rondom voetbalwedstrijden vinden weinig incidenten plaats. Wanneer zich incidenten voordoen wordt door de BVO direct opgetreden richting individuele supporters. De wachtlijst voor seizoenkaarten kende een dempend effect met betrekking tot mogelijke ordeverstoringen. Het slinken van de wachtlijst kan effect hebben op het gedrag van (een klein deel van) de aanhang van AZ.

Wij deden de volgende aanbevelingen:

1. Hoewel de samenwerking tussen betrokken partijen goed verloopt, is het thema 'geen politie-inzet op het stadionterrein' een terugkerend gespreksonderwerp. AZ is conform de afspraken in het convenant verantwoordelijk voor het ordentelijk verloop van voetbalwedstrijden. Deze verantwoordelijkheid wordt blijkens deze audit goed ingevuld. De afgelopen jaren heeft AZ een enkele keer – op basis van een zorgvuldige inschatting van risico's en in combinatie met een opgeschaalde eigen veiligheidsorganisatie – gevraagd om politieondersteuning op het stadionterrein. Achteraf bezien blijkt de vraag om ondersteuning terecht te zijn geweest, omdat het daadwerkelijk tot incidenten of tot een dreigende situatie kwam. In onze optiek wordt het thema 'geen politie-inzet op het stadionterrein' te principiële ingestoken. Als beleidsuitgangspunt is de lijn 'geen politie-inzet op het stadionterrein' helder en verstandig: ook om de verantwoordelijkheid voor veiligheid daar te leggen waar die hoort – bij de club. Echter, indien de veiligheidsorganisatie van AZ met een gedegen onderbouwing aangeeft dat politie-inzet op het stadionterrein bij wijze van hoge uitzondering noodzakelijk is, dan is het in onze optiek billijk als de autoriteiten

hier gehoor aan geven. Vanzelfsprekend dient de noodzaak tot politie-inzet zorgvuldig te worden afgewogen en achteraf geëvalueerd.

2. Hoewel wedstrijden van AZ voor uitsupporters laagdrempelig te bezoeken zijn, zorgt de verplichte autocombi nogal eens tot gemor onder bezoekende supporters. Feitelijk wordt met deze autocombi (en het omwisselen op een vaste plaats en tijd) de illusie van vrij vervoer gewekt, terwijl hier eigenlijk beperkt sprake van is. Het verdient aanbeveling om – in die gevallen waarin dat kan – het vervoer naar het AZ-stadion zoveel mogelijk vrij te geven, om de welwillende uitsupporter tegemoet te komen.
3. De commandoruimte is een grote ruimte zonder scheiding tussen BVO en politie. Daarnaast kunnen veel mensen de commandoruimte bereiken. Het is de vraag of de situatie in de commandoruimte in geval van een calamiteit niet onoverzichtelijk wordt.

2.2. Stappen van de vierhoek

Voor de eenmeting hebben wij de lokale voetbalvierhoek gevraagd om toe te lichten welke acties zij hebben ondernomen naar aanleiding van de aanbevelingen c.q. welke vervolgacties zijn genomen door de lokale partijen. De reactie hierop luidde als volgt:

Naar aanleiding van de 0-meting is nogmaals de bestuurlijke lijn afgestemd met AZ. In principe is er geen politie inzet in en rond het AFAS stadion, tenzij.

Dit tenzij is duidelijk geworden aan de hand van het voorbeeld AZ - PAOK. Deze wedstrijd tussen AZ en PAOK heeft de politie een inzet gepleegd in en rond het AFAS Stadion. Dit is maatwerk. AZ heeft vergaande maatregelen getroffen om incidenten in het stadion te voorkomen, desondanks waren de PAOK-supporters toch onrustig en neigde ertoe over de lexaanwanden te klimmen.

In het kader van het normalisatie traject (in navolging van het lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid) trachten wij zoveel mogelijk de vrijvervoersregeling toe te passen (met omwissellocatie). In het seizoen 2013/2014 hebben we geëxperimenteerd met het geheel loslaten van de omwissellocatie voor bepaalde A- en B risico BVO's. De resultaten hiervan moeten nog geëvalueerd worden.

Naar aanleiding van de bevinding van de 0-meting en de eigen ervaringen is afgesproken dat alleen functionarissen met directe functie in de commandoruimte aanwezig mogen zijn. Overige aanwezigen worden uit de commandoruimte verwijderd. Hiertoe treedt de VC van AZ kordaat en proactief op.

3. Actuele situatie

3.1 Club en supporters

1. In de periode na de nulmeting raakt AZ in de financiële problemen als gevolg van het faillissement van de DSB-Bank. De club moet zich in de jaren daarna inspannen voor financieel herstel door middel van een sobere bedrijfsvoering. In december 2013 constateert de licentiecommissie van de KNVB dat AZ weer financieel gezond is, waarop AZ in categorie III wordt ingedeeld. Ook op sportief gebied boekt de club resultaat. In het seizoen 2012-2013 wint AZ de KNVB-beker en de afgelopen seizoenen deed AZ mee met de Nederlandse sub-top.
2. Het gedrag van de AZ-supporters kan over het algemeen als goed omschreven worden. Het is te zien dat de supporters vooral naar het stadion gaan om een gezellige avond te beleven. Dit is te merken aan de goede sfeer die tijdens thuiswedstrijden overheerst. Wel zijn er momenten dat een deel van de AZ-supporters de grenzen van de gemaakte afspraken opzoekt. Dit gebeurt voornamelijk met het vertonen van provocerend gedrag richting stewards en politie-eenheden en het blijven staan in de bordessen en gracht. Het is ook deze groep die zich schuldig maakt aan spreekkoren. Wel zijn vrijwel alle supporters goed aanspreekbaar op hun gedrag. Soms doen zich problemen voor met uitsupporters die zich tussen het thuispubliek bevinden. Het gaat dan vooral om dreigementen van AZ supporters in reactie op gejuich van supporters voor de uit spelende club.
3. Tijdens de thuiswedstrijden van AZ zit het grootste gedeelte van het publiek. Alleen op een gedeelte van de Ben-side en op het bezoekersvak blijven toeschouwers staan. In dit deel bevinden zich ook toeschouwers op de trappen. Voor een gedeelte van de Ben-Side gedooft AZ deze situatie. De meningen hierover verschillen. De gemeente is van mening dat alle supporters moeten zitten, AZ geeft aan dat het ondoenlijk is om iedereen te laten zitten. Een deel van de supporters op de Ben-Side pleit voor een staantribune.
4. AZ kent een harde kern die bestaat uit meerdere kleine groepen van 20 à 30 man. Tussen deze groepen bestaan geen vaste verbanden en ze trekken daarom nooit samen op. Over de groepen verspreidt, bevinden zich 10 à 15 sleutelfiguren. De meeste van deze sleutelfiguren hebben een stadionverbod. In de harde kern groepen zijn ook enkele tientallen potentiële meelopers aanwezig. Notoire ordeverstoorders maken geen deel uit van de harde kern. Vrijwel alle leden zijn bekend bij de veiligheidspartners. De leden van de harde kern verzamelen doorgaans in de cafés De Concurrent en 't Hartje. Tijdens wedstrijden neemt de harde kern plaats op de Van der Ben-tribune (Ben-side).

5. Recentelijk is een kleine groep opgestaan die zich als knokploeg manifesteert. De groep maakt vechtafspraken met andere supportersgroepen. De veiligheidspartners hebben nog geen goed zicht op wie deel uitmaken van deze groep.
6. Het afgelopen voetbalseizoen is rustig verlopen, benoemingswaardige incidenten bleven uit. De gegevens van het CIV bevestigen dit beeld. Vier incidenten vielen ons nog wel op, waarvan twee in de periode van ons wedstrijdbezoek:
 - *16 februari 2012: Europa League wedstrijd AZ - Anderlecht*
Voorafgaand aan de wedstrijd vinden er in de binnenstad van Alkmaar (Waagplein en Voordam) meerdere vechtpartijen plaats tussen supporters van Anderlecht en supporters van AZ.
 - *9 mei 2013: Bekerfinale PSV – AZ*
Een groep van 200 harde kern supporters van AZ vertrok per boot vanuit Schoonhoven naar Rotterdam. Eenmaal afgemeerd liepen zij richting het stadion. Bij het passeren van een restaurant, kwam een groep PSV-supporters naar buiten. Binnen enkele seconden mondde dit uit in een confrontatie tussen de supportersgroepen. De rust wordt hersteld na ingrijpen van de politie. Bij het stadion treedt de politie ook op. Victoria Alkmaar heeft naderhand een brief geschreven waarin het om excuses vroeg voor het harde optreden van de politie bij het stadion. Deze brief werd ondertekend door de Supportersvereniging AZ. Ook werd de brief ondersteund door AZ.
 - *Maart 2014: confrontatie buiten wedstrijd om*
Een groep AZ-supporters heeft een vecht afspraak gemaakt met een groep supporters van de failliet verklaarde BVO HFC Haarlem. Een confrontatie van twee groepen van circa 20 personen vindt daadwerkelijk plaats.
 - *27 maart 2014: AZ – Ajax*
Voorafgaand aan de wedstrijd vinden ongeregeldheden plaats op de Koelmalaan. Ongeveer 70 supporters van beide BVO's zoeken de confrontatie met elkaar op. Een daadwerkelijke confrontatie vindt plaats, waarop de ME ingrijpt met de uitvoering van een charge. Beide supportersgroepen slaan vervolgens op de vlucht.
7. In Alkmaar is één erkende supportersvereniging, de Supportersvereniging AZ. De supportersvereniging heeft een supportershome in het AFAS stadion. AZ betreft de vereniging bij de wedstrijdorganisatie, het stadionverbodenbeleid en in bepaalde gevallen ook bij de ontwikkeling van het beleid. Hierbij geldt dat de supportersvereniging optreedt als belangenbehartiger en voorbeeldgever. Dat dit goed werkt laat de periode na het faillissement van DSB wel zien. AZ heeft via de supportersvereniging duidelijk gecommuniceerd met de AZ-supporters over de situatie. Hierdoor werden realistische verwachtingen gewekt onder de supporters en ontstond er geen onrust.

De directie zoekt ook actief het contact op met de supporters door middel van een wekelijkse rubriek op de AZ-website. Met de rubriek beantwoordt de directie vragen die door AZ-supporters per mail gesteld kunnen worden.

8. In recente jaren is de zogenoemde Supportersbeweging Victoria Alkmaar opgekomen. Deze groep vertegenwoordigt tussen de 20 tot 30 procent van de fanatieke supporters. Victoria Alkmaar maakt zich in het bijzonder hard voor de invoering van een staantribune op de Ben-Side. De relatie tussen de Victoria groep en AZ is als goed te bestempelen. AZ benadrukt wel dat het invoeren van een staantribune een blijvend discussiepunt is en dat de gesprekken op momenten lastig zijn. Belangrijk element in de discussie is de vraag hoe groot het deel van de supporters is dat wil staan. Voorlopig is er nog geen uitkomst en zijn de gesprekken doorgeschoven naar het volgende seizoen.
9. Ten tijde van de 0-meting gaf AZ aan dat de wachtlijst voor seizoenkaarten een positief effect had op het beheersen van potentiële ordeverstoorders. De vrees voor het kwijtraken van je seizoenkaart werkte remmend. Tegenwoordig is er geen wachtlijst meer door de afgenomen bezoekersaantallen.

AZ hanteert een soepele kaartverkoopregeling voor clubkaarthouders. Voor wedstrijden met vrije verkoop geldt geen limiet voor het aantal te bestellen toegangskaarten en voor andere wedstrijden geldt een limiet oplopend tot tien kaarten. Door dit verkoopbeleid komen toegangskaarten soms in handen van uitsupporters, die dan tussen het thuispubliek zitten. De politie ziet dit als een risico.

3.2 Infrastructuur

1. Met het AFAS stadion beschikt AZ over een modern stadion. Dit is te zien aan de kwaliteit van de faciliteiten en de inrichting van het stadionegebied. Het stadion heeft een open uitstraling door de afwezigheid van (hoge) hekken en het ontbreken van segmentering op de tribunes. Op de hoeken van de grachten bevinden zich wel scheidingshekken. Het stadion heeft acht ingangen op de hoeken van het stadion.

Figuur 1. Het AFAS stadion

2. Het stadion en de stadionomgeving zijn ingericht op snelle aan- en afvoer van uitsupporters. De toegang tot het stadionterrein verloopt via één weg. Deze weg zorgt kort vóór en kort na wedstrijden voor enige opstopping. Opvallend is het grote aantal supporters dat met de fiets naar het stadion komt. Veel supporters maken gebruik van het openbaar vervoer of komen te voet naar het stadion.
3. Het bezoekersvak (vakken K en L) is net als de rest van het stadion in orde. De zichtlijnen zijn goed, waardoor het spel goed te volgen is. Het vak is gunstig gesitueerd, ver van de fanatieke aanhang van AZ. De catering en de sanitaire faciliteiten zijn van goede kwaliteit.
4. Bij het bezoekersvak is een aangrenzende parkeergelegenheid aanwezig. Deze is met hekken afgeschermd. Het biedt plaats aan 20 bussen of 200 personenauto's. Kort voor aankomst en vertrek van de uitsupporters worden hier de verkeerslichten op rood gezet, zodat de uitsupporters snel het stadionterrein op of af kunnen.
5. Het stadion beschikt over een prima commandoruimte. Vanuit de commandoruimte is goed zicht op het grootste deel van het stadion, de overige plekken zijn via camera's goed te bezien. Het camerasysteem van AZ functioneert goed, het is mogelijk om individuele supporters scherp in beeld te krijgen en om foto's te maken. De dekking is goed, zowel binnen als buiten het stadion zijn camera's aanwezig.

In de commandokamer zijn vrij veel mensen aanwezig: twee bedieners van de camera's (één van de club, één van de politie, tevens coördinator supportersbegeleiders), de voetbalcoördinator van de politie, de stewardcoördinator, de veiligheidscoördinatoren van AZ en van de uit spelende BVO, de EHBO en de gemeenteambtenaar. Desondanks is het rustig in de commandokamer, ook als er moet worden opgetreden bij kleine incidenten op de tribune. De discipline is goed, alleen de direct betrokkenen bemoeien zich met de situatie. Ook houdt de veiligheidscoördinator van AZ streng toezicht op wie toegang krijgt tot de commandoruimte. Direct naast de commandokamer is bovendien een ruimte beschikbaar voor calamiteitenoverleg. Deze ruimte wordt ook gebruikt voor het driehoeksoverleg voorafgaand aan de wedstrijd.

3.3 Organisatie en samenwerking

1. Overleg tussen de veiligheidspartners vindt systematisch plaats. Op strategisch niveau komen de ondertekenaars van het voetbalconvenant – de burgemeester, het afdelingshoofd van politie Noord-Holland-Noord, de voetbalofficier van Justitie, de directeur Algemene Zaken van AZ en de voorzitter van de supportersvereniging AZ – minimaal tweemaal per jaar samen. Op operationeel niveau vinden vooraf en na elke wedstrijd besprekingen plaats tussen de veiligheidscoördinator, de voetbalcoördinator, de gemeentelijke beleidsadviseur en de voetbalofficier. Vóór de wedstrijd maken zij afspraken over de wedstrijdcategory, de vervoersregelingen, de kaartverkoop, de alcoholverkoop en de toegangscontroles. Na elke wedstrijd volgt een evaluatieoverleg.
2. Tijdens elke thuiswedstrijd zijn vertegenwoordigers van de lokale driehoek aanwezig in het stadion. Zij komen een half uur voor de aftrap samen om de meest recente informatie te bespreken. Voor A-wedstrijden geldt dat de Locoburgemeester, één van de teamchefs van de politie Alkmaar en de voetbalofficier de driehoek vertegenwoordigen. Bij B- en C-wedstrijden is de burgemeester aanwezig.
3. De samenwerking tussen de partijen is op alle niveaus goed. Op bestuurlijk niveau valt ons de scherpe discussie op tijdens het driehoeksoverleg voorafgaand aan de wedstrijd die we bezoeken. De verhouding tussen de partijen is duidelijk; de burgemeester is eindverantwoordelijke voor de openbare orde en verwacht van de BVO dat ze hier in het stadion voor zorgt. Tegelijkertijd is er voldoende ruimte om argumenten uit te wisselen. De verhoudingen zijn helder en zakelijk, met begrip voor elkaars belangen en standpunten.

Dat zien we ook bij de totstandkoming van de risicoclassificaties. Politie en club adviseren en geven informatie, uiteindelijk maakt de burgemeester de finale afweging. Op sommige momenten betekent dit dat de burgemeester een andere afweging maakt en tot een andere risicoclassificatie besluit.

De bestuurders weten elkaar ook buiten de structurele overleggen te vinden. Zo is na overleg tussen de directeur van AZ en de burgemeester na de algehele afgelasting in verband met de NSS toch gezorgd voor het doorgaan van de thuiswedstrijd van AZ. De verhoudingen staan op dit moment wel wat onder druk door een conflict over de bouw van een nieuw trainingscomplex.

Vanuit de gemeente is de bestuurlijke betrokkenheid bij AZ groot. AZ is dan ook van belang voor de gemeente; het is een uithangbord voor de gemeente én het is één van de risico-objecten. Dit uit zich bijvoorbeeld in de aandacht vanuit de veiligheidsregio voor het oefenen met de veiligheidsorganisatie van AZ.

4. Ook op operationeel niveau is de samenwerking tussen de veiligheidspartners goed. De sleutelpersonen kennen elkaar goed en hebben veelvuldig contact met elkaar. Dit maakt dat de partijen goed informatie met elkaar kunnen uitwisselen waardoor alle partijen goed op de hoogte zijn van de veiligheidssituatie en van elkaars positie.
5. Met uitzondering van twee wedstrijden (Ajax en Anderlecht) zijn sinds de 0-meting alle wedstrijden ingedeeld in categorie A of B. Opvallend is de overgrote meerderheid van A-wedstrijden. De wedstrijden met de hoger geplaatste clubs worden voornamelijk in categorie B ingedeeld.

<i>Seizoen</i>	<i>Categorie A</i>	<i>Categorie B</i>	<i>Categorie C</i>
2010/2011 (Eredivisie)	11	5	0
2011/2012 (Eredivisie)	18	8	2
2012/2013 (Eredivisie)	16	6	0
2013/2014 ¹ (Eredivisie)	12	7	0

Tabel 1. CIV Gegevens categorisering thuiswedstrijden

6. De veiligheidsorganisatie van AZ bestaat uit de veiligheidscoördinator (VC), drie sectorhoofden, twaalf hoofd stewards en ongeveer tweehonderd stewards. De sectorhoofden zijn recentelijk aangesteld ten behoeve van het verlichten van de coördinatielasten van de VC. De organisatie van AZ oogt professioneel. Personeelsleden zijn goed aanspreekbaar en voeren hun taken gedisciplineerd uit. De stewards fouilleren alle wedstrijdbezoekers (met uitzondering van de eretribune) bij betreding van het stadion.

De VC is dé sleutelpersoon binnen AZ, veel rust op zijn schouders. Zo is de VC nu de verantwoordelijke voor het opleggen van de stadionverboden. De supporters zijn hiervan op de hoogte, wat voor onwenselijke situaties kan zorgen. Supporters weten namelijk naar wie zij hun ongenoegen kunnen uiten. Binnen

¹ Peildatum 2 februari 2014.

de club is men al in overleg over het instellen van een stadionverbodencommissie. De plaatsvervanger van de VC voert vooral operationele taken uit.

7. De politie Alkmaar zet supportersbegeleiders, platte petten en eventueel ME in bij de wedstrijden van AZ. De supportersbegeleiders starten bij de bekende verzamelaars van (harde kern) supporters in de stad en begeleiden hen naar het stadion. Tijdens de wedstrijd bevinden zij zich op de Ben-Side. De platte petten en eventueel de ME bevinden zich buiten het stadionterrein, op een steenworp afstand. Indien nodig kunnen zij binnen een paar minuten binnen zijn.

De afspraak dat de overige politie-eenheden zich niet op het stadionterrein begeven, die gold tijdens de 0-meting, geldt nog steeds. Uitgangspunt is dat AZ verantwoordelijk is voor de orde in het stadion. De teamchef geeft aan pas het stadion in te willen als AZ alles heeft gedaan wat in haar macht ligt op incidenten op te lossen. Wel is deze afspraak minder rigide dan ten tijde van de 0-meting. Voorbeeld hiervan is de aanwezigheid van politie-eenheden op het stadionterrein tijdens de wedstrijd tegen PAOK Saloniki.

8. De politie in Alkmaar werkt tijdens wedstrijden van AZ met een algemeen en een operationeel commandant. Algemeen commandant is de districtchef, operationeel commandant één van de teamchefs van Alkmaar (of een inspecteur bij een A wedstrijd). De operationeel commandant stuurt alle eenheden aan die gerelateerd aan het voetbal worden ingezet, dus zowel de eenheden in het centrum als de eenheden rond het stadion (supportersbegeleiders, platte petten, eventueel ME).

De algemeen commandant en de operationeel commandant bevinden zich tijdens wedstrijden buiten het stadion. De operationeel commandant bevindt zich in een commandokamer van de politie, in het gebouw waar ook de meldkamer gehuisvest is. De operationeel commandant geeft aan dat hij hierdoor makkelijk en snel kan schakelen met collega's die niet op voetbal zijn ingezet. Bovendien houdt de operationeel commandant het overzicht over de gebeurtenissen voorafgaand en na afloop van de wedstrijd, en tussen centrum en stadion. Hij geeft aan dat daar de meeste incidenten gebeuren en dus de meeste aandacht nodig is, niet in het stadion. Eventueel kunnen camerabeelden van het stadion worden doorgezonden naar de commandokamer van de politie. De operationeel commandant heeft daar echter geen behoefte aan.

De voetbalcoördinator en de coördinator supportersbegeleiders bevinden zich binnen het stadion in de commandokamer. De coördinator supportersbegeleiders bedient het politiedeel van de camera's in het stadion, stemt af met de videobediener van AZ en onderhoudt contact met de supportersbegeleiders op de tribune. De voetbalcoördinator is de liaison van de operationeel commandant in het stadion; de operationeel commandant heeft geen direct contact met de veiligheidscoördinator van AZ. De operationeel commandant geeft aan niet te willen verzanden in discussies met AZ als politie-inzet echt nodig is.

9. De politie-inzet is afhankelijk van de risico-inschatting van de wedstrijd. Sinds het seizoen 2010/2011 is de politie-inzet gestaag afgenomen, zoals is weergegeven in de onderstaande tabel.

<i>Politie-inzet Seizoen</i>	<i>Gem. aantal personen per thuiswedstrijd</i>	<i>Gem. aantal uren per thuiswedstrijd</i>
2010/2011 (Eredivisie)	60	417
2011/2012 (Eredivisie)	56	403
2012/2013 (Eredivisie)	51	392
2013/2014 (Eredivisie)	52	380

Tabel 2. CIV Gegevens politie-inzet

10. De politie hecht veel waarde aan de juiste bejegening van de supporters. Dit houdt in dat de politie behulpzaam is zolang de situatie zich ervoor leent. Wanneer men zich niet aan de afspraken houdt, treedt de politie hard op. Door hierin consequent te zijn is er een betrekkelijk goede relatie ontstaan tussen de supportersbegeleiding en de supporters. Mensen kennen elkaar over en weer. De politie maakt hier goed gebruik van deze onderlinge bekendheid, bijvoorbeeld door ordeverstoorders op hun werk op te zoeken en aan te spreken op incidenten. Dit zorgt ervoor dat de supporters uit de anonimiteit gehaald worden.
11. Eén van huisregels van het stadion is dat de grachten vóór de tribunes en de trappen op de tribunes gedurende de wedstrijden leeg blijven. Indien supporters zich toch begeven in deze gebieden, worden zij door stewards verzocht weer plaats te nemen op de tribune. Meestal slagen de stewards erin om te voorkomen dat supporters te lang in deze gebieden blijven staan. Echter, op spannende wedstrijdmomenten zijn supporters geneigd om in grotere groepen in de grachten en op de bordessen te staan. Tijdens dergelijke momenten is het moeilijk voor de stewards om de supporters terug naar de tribunes te leiden.
12. Het OM is actief betrokken binnen de voetbalvierhoek. De voetbalofficier en de voetbalsecretaris tonen zichtbaar interesse in het onderwerp en bezoeken wedstrijden deels in eigen tijd. Deze betrokkenheid zorgt ervoor dat de andere veiligheidspartners het OM goed weten te vinden en te betrekken bij relevante zaken.

Voetbalzaken die bij het OM vóór 22:00 worden aangeleverd, verlopen via ZSM. De voetbalsecretaris wordt dan wel op de hoogte gehouden. Zaken die na dit tijdstip worden aangedragen, worden door de voetbalsecretaris afgedaan (mits snelrecht van toepassing is).

² Peildatum 2 februari 2014.

13. Voor uitsupporters is voor elke wedstrijd nog steeds sprake van een autocombi of een (op verzoek van de bezoekers) vrijwillige buscombi . Na afloop van de wedstrijd worden uitsupporters vanuit het parkeervak rechtstreeks via de A9 de stad uitgeleid. De facto is hierdoor vrijwel geen sprake van vrij vervoer naar wedstrijden van AZ. Dit seizoen heeft AZ wel geëxperimenteerd met het geheel loslaten van de omwissellocatie voor een aantal A- en B-wedstrijden. De resultaten van dit experiment zijn nog niet bekend.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Ontwikkelingen: Verbetering of niet?

1. De veiligheidssituatie in Alkmaar is, net als ten tijde van de 0-meting, goed. AZ heeft nog steeds een overwegend rustige aanhang, de sfeer in het stadion is goed en er zijn weinig incidenten. De veiligheidspartners houden gezamenlijk de vinger aan de pols en zorgen zodoende voor een goede uitvoering van het veiligheidsbeleid. Zelfs tijdens de wedstrijd AZ – Ajax, waar veel spanning op zat (halve finale KNVB Beker) en sprake is van veel rivaliteit tussen de supportersgroepen, blijft de veiligheidsorganisatie op de been en weet de wedstrijd in goede banen te leiden.

Zorgpunt is de opkomst van een nieuwe groep onbekende supporters die uit is op confrontaties met andere supportersgroepen. Deze groep vraagt om scherpere en aandacht.

2. De samenwerking tussen de betrokken partijen is goed. De verhoudingen zijn helder en zakelijk. De partijen slagen er in om op een stevige maar constructieve manier met elkaar in gesprek te blijven over de veiligheidssituatie. Mede doordat de verantwoordelijkheden en rollen, maar ook belangen en ambities van eenieder helder zijn. Partijen blijven elkaar uitdagen om te blijven werken aan de veiligheidssituatie. De sleutelpersonen, zowel op tactisch/uitvoerend als op bestuurlijk niveau, kennen elkaar goed en er zijn korte lijnen.

Deze verhoudingen zijn wel afhankelijk van de sleutelpersonen. Het is belangrijk dat de partijen blijven investeren in de verhoudingen en oog blijven houden voor elkaars belangen en mogelijkheden. Het is zaak om te voorkomen dat het conflict over het trainingscomplex de verhoudingen verstoort. Ook wisseling van functionarissen vraagt om aandacht voor de verhoudingen.

3. Het is goed dat de politie minder stringent vasthoudt aan het principe van geen politie-inzet in het stadion. Zoals we ook in de 0-meting aangaven is het principe van geen politie-inzet een prima uitgangspunt om beleid op te baseren. Echter, het moet niet tot een dogma verworden. Als de club een beargumenteerd verzoek doet om politieondersteuning, dan moet dit ingewilligd worden. De wedstrijd tegen Paok Saloniki laat zien dat de politie hier in meegaat. Het is ook belangrijk voor stewards om te weten dat, als dat echt nodig is, ze ondersteund worden door de politie.

Het Auditteam adviseert wel om de locatie van de operationeel commandant buiten het stadion te heroverwegen. Bij ongeregeligheden is het van groot belang dat er directe communicatie kan plaatsvinden tussen de operationeel commandant en de vc van de BVO en dat beide eenzelfde beeld van de situatie hebben.

4.2 Aanbevelingen

We zien een aantal mogelijkheden voor de veiligheidspartners om de veiligheidssituatie en –organisatie verder te versterken.

1. Versterk de informatiepositie met betrekking tot de nieuwe harde kerngroep. Neem deze groep vervolgens op in de bredere politieaanpak die voor andere supporters geldt: uit de anonimiteit halen, aanspreken op gedragingen. Onderzoek, als een beter beeld is gevormd van wie het zijn, of aanvullende maatregelen nodig zijn (zoals preventief supportersbeleid zoals het “Hand in Hand” project in Rotterdam).
2. De veiligheidsorganisatie van AZ is op dit moment te afhankelijk van de VC. Het verdient aanbeveling om enerzijds te zorgen dat de plaatsvervanger de rol van de VC daadwerkelijk over kan nemen, anderzijds om meer taken bij anderen te beleggen. Een goed voorbeeld is de invoering van een stadionverbodencommissie.
3. Werk de opschaling tussen stewards, beveiligers en politie verder uit in een opschalingsprotocol. Dit protocol moet aangeven in welke situaties opschaling gewenst is en hoe het opschalingsproces dan loopt.
4. Evalueer het experiment met de vrije vervoersregelingen in het afgelopen seizoen. Hanteer daarbij de grondhouding: hoe kunnen we vrij vervoer mogelijk maken. Zoek vooral naar onder welke voorwaarden en in welke situaties vrij vervoer mogelijk is.

4.3 Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken

De volgende praktijk viel ons positief op:

1. De driehoeksoverleggen kort voorafgaand aan de wedstrijden, waarin de meest recente ontwikkelingen worden besproken, zien wij als zeer productief.

Dit zorgt verheldering tussen de partijen waardoor de betrokkenen zich nog beter op één lijn bevinden.

Bijlage: verantwoording

Gesprekken

Rob Koning	Veiligheidscoördinator AZ
Martin Grooteman	Voetbalcoördinator politie Alkmaar-Duinstreek
Jan Keller	Districtchef politie Alkmaar-Duinstreek
Arjen van Schouten	Beleidsadviseur Openbare orde & Veiligheid gemeente Alkmaar
Rienk Mud	Voetbalofficier Openbaar Ministerie

Wedstrijdbezoek

AZ – Ajax op 27 maart 2014

Geraadpleegde documenten

- 0-meting, Audit AZ, november 2010, Auditteam Voetbal en Veiligheid
- Uit- en thuisgedrag AZ-supporters, CIV
- Categorisering thuiswedstrijden AZ, CIV
- Politie-inzet wedstrijden AZ, CIV
- Uitsluitingen AZ, CIV
- Lokaal convenant Voetbal en Veiligheid, gemeente Alkmaar
- Lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid, gemeente Alkmaar
- Kader voor beleid 'Voetbal en Veiligheid', gemeente Alkmaar
- Verslag bestuurlijk overleg Betaald voetbal, 17 januari 2013, gemeente Alkmaar
- Verslag bestuurlijk overleg Betaal voetbal, 24 mei 2013, gemeente Alkmaar
- Evaluatieverslag brand AFAS stadion, september 2013, gemeente Alkmaar
- Mobiliteitsplan (Calamiteiten) AFAS stadion

